

ПІДВИЩЕННЯ ДОБРОБУТУ ДОМОГОСПОДАРСТВ В УКРАЇНІ ЯК ВАЖЛИВА УМОВА РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДПРИЄМНИЦТВА

УДК 330.342.146

Васильєв В.О., студент 1 року ОС магістр

Інституту економіки, управління та інформаційних технологій

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Основним показником ефективності економічної та соціальної політики держави є високий рівень життя населення. Саме досягнення високого рівня життя найчастіше ототожнюється із досягненням європейських стандартів добробуту. Одним з ключових аспектів рівня життя населення є поняття добробуту, серед шляхів покращення якого актуальним є розвиток людського капіталу. Істотний внесок у дослідження проблематики щодо поліпшення рівня життя населення України зробили вітчизняні науковці О. Бабак, Г. Волинський, А.Гвелесіані, І. Гнибіденко, С. Злупко, Е. Лібанова, С. Лондар, С.Панчишин, С. Степанчук, Н. Холод та інші.

В економічній літературі існує загальноприйняте визначення добробуту: «Добробут – це є позитивний фізичний, соціальний та ментальний стан, який є результатом діяльності не тільки індивіда, але й доступності суспільних благ та відносин з іншими людьми. Він є наслідком задоволення базових потреб, відчуття сенсу життя у людей та можливості досягнення важливої для них особистої мети та участі у суспільному житті. Все вищезазначене повинно підтримуватися умовами, що включають у себе гарне здоров'я, фінансову забезпеченість, наявність оплачуваної роботи, суспільну взаємодопомогу, можливість стати членом суспільної групи, щоб проявити свої інтереси, а також здорове та приємне середовище існування» [1].

Виходячи з того, що суспільний добробут визначається повнотою забезпеченості населення країни життєво необхідними засобами (матеріальними, соціальними, культурними, духовними та екологічними

благами), в першу чергу до показників добробуту слід віднести валовий внутрішній продукт (ВВП) на душу населення.

За наслідками світової фінансової кризи 2008р. в Україні спостерігалось зниження ВВП на душу населення як у гривнях, так і в перерахунку на долари США. За 2014-2015рр. маємо спадну динаміку рівня ВВП на душу населення тільки в доларовому еквіваленті. Це означає, що реальний ВВП на душу населення останніми роками в Україні не скорочується, незважаючи на ускладнення соціально-економічних умов життя населення (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка валового внутрішнього продукту на душу населення в Україні за 2003-2015рр. [2]

Рік	Номінальний валовий внутрішній продукт на душу населення, грн.			Валовий внутрішній продукт на душу населення, дол. США			Населення, тис. осіб
	сума, грн.	абсолютна зміна за рік, грн.	темп приросту за рік, %	сума, дол. США.	абсолютна зміна за рік, дол. США	темп приросту за рік, %	
2003	5591,5	909,5	19,4	1048,5	169,6	19,3	47813,0
2004	7272,9	1681,5	30,1	1367,4	318,8	30,4	47451,6
2005	9371,6	2098,7	28,9	1828,7	461,4	33,7	47105,2
2006	11630,2	2258,6	24,1	2303,0	474,3	25,9	46787,8
2007	15496,5	3866,2	33,2	3068,6	765,6	33,2	46509,4
2008	20494,9	4998,4	32,3	3891,0	822,4	26,8	46258,2
2009	19832,3	-662,5	-3,2	2545,5	-1345,6	-34,6	46053,3
2010	23600,4	3768,1	19,0	2974,0	428,5	16,8	45870,7
2011	28813,9	5213,4	22,1	3570,8	596,8	20,1	45693,3
2012	30912,5	2098,6	7,3	3856,8	286,1	8,0	45576,7
2013	31988,7	1076,2	3,5	4030,3	173,5	4,5	45482,7
2014	35834,0	3845,3	12,0	3014,6	-1015,7	-25,2	43721,8
2015	46210,2	10376,1	29,0	2115,4	-899,2	-29,8	42836,0

Серед основних заходів щодо поліпшення рівня добробуту та життя населення вирізняють такі: забезпечення відповідних умов для підприємницької діяльності, покращення несприятливого інституційного середовища та інвестиційного клімату значне зростання заробітної плати та прожиткового мінімуму. Частка доходів від підприємницької діяльності у структурі грошових доходів населення України є ще недостатньо високою порівняно з іншими країнами.

Вважаємо за необхідне акцентувати увагу на тому, що стимулювання та розвиток підприємницької діяльності в Україні сприяло б оптимізації можливих джерел доходів бюджету домогосподарств. Однак, варто зазначити, що, на превеликий жаль, сучасні механізми мотивації підприємницької діяльності в Україні не досягають поставленої мети. Це зумовлено існуванням ряду причин, які не стимулюють інтенсивний розвиток підприємництва, зокрема: відсутність в державних проектах стосовно стимулювання підприємницької діяльності мотиваційних важелів щодо заснування власної справи; недосконалість законодавчої бази та системи державної підтримки малого бізнесу; недовіра населення до вітчизняної банківсько-кредитної системи, яка потребує певних гарантій власності; високі податки на бізнес та складність їх сплати; обмеженість інформаційної та консультаційної підтримки малого бізнесу; непрозорість структури, тіньова бухгалтерія; складні взаємовідносини з контролюючими органами; некомпетентність в управлінні власним бізнесом; недоліки в стратегічному плануванні, відсутність в достатньому обсязі капіталу та контролю за фінансовою діяльністю; неправильний вибір місця розташування компанії тощо.

Однак, незважаючи на певні негаразди, вважаємо, що підприємницька діяльність громадян має значний потенціал щодо свого розвитку в Україні. За умов послідовного вдосконалення механізмів державного регулювання, підвищення рівня менеджменту та професійності ведення підприємницької діяльності цей потенціал може бути перетворений у реалії, що підтверджують досвід економічно розвинених країн. Тому актуальним для України є напрацювання наукових рекомендацій та посилення впливу держави та місцевих

органів самоврядування на якість підготовки фахівців із підприємницької діяльності за світовими стандартами.

На нашу думку, державні заходи щодо забезпечення належних умов для створення сприятливого підприємницького середовища повинні бути спрямовані:

- на сприяння розвитку та самореалізації власного інтелектуального й професійного потенціалу громадян, тобто на формування конкурентоспроможної найманої робочої сили;
- забезпечення належного захисту приватної власності, особливо невеликої вартості;
- збільшення інвестицій у розвиток регіонів України і, особливо, їхньої інноваційної складової.

Для підвищення добробуту населення країни важливим фактором виступає створення умов для зростання доходів, одержуваних від трудової діяльності. Важливу роль у покращенні рівня добробуту населення України повинно відіграти підвищення мінімальної заробітної плати до рівня прожиткового мінімуму.

Починаючи з 1 січня 2009 року розмір мінімальної заробітної плати зріс з 605 грн. до 3200 грн. з 1 січня 2017р. [2]. Аналізуючи тенденцію зростання мінімальної заробітної плати, ми вважаємо, що попри її поступове збільшення, зростання добробуту населення є незначним.

Подальше зростання рівня оплати праці повинне підвищити задоволення фізіологічних, соціальних та культурних потреб населення. Особливо важливим є підвищення мінімальної заробітної плати та рівня прожиткового мінімуму для працівників державного сектора економіки, які все ще становлять вагомую частку усієї робочої сили в Україні. Частка оплати праці у ВВП є значно нижчою, ніж у більшості розвинених країн. Це означає, що вартість вітчизняної робочої сили є недооціненою, а заробітна плата не є стимулом до високопродуктивної праці.

Ще одним шляхом покращення рівня життя та добробуту населення є створення сприятливого інституційного середовища та інвестиційного клімату. Найпростішим показником несприятливого

інституційного середовища є показник прямих іноземних інвестицій на душу населення. Станом на кінець 2015 року в Україні на одну особу припадало 1012,5 дол. США прямих інвестицій. Це більше порівняно з рівнем 2011 р. на 4%, але менше відносно 2012р. на 20,8%. Крім того, за цим показником Україна відстає від Румунії в чотири рази, від Чехії – у 13,5 разів, а від Угорщини – у 20 разів [3].

Незважаючи на позитивну динаміку зростання обсягів прямих іноземних інвестицій на одну особу протягом останніх років, інвестиційний клімат залишає бажати бути кращим.

Інноваційний потенціал населення як одна з складових зростання людського капіталу характеризується рівнем та якістю освіти. Дослідники цієї проблематики зазначають, що високий рівень освіти традиційно характерний для українського народу. Наявність вищої освіти у 2,3 разу знижує ризик бідності і в 1,6 разу підвищує ймовірність отримання середніх доходів, значною мірою впливає і на спосіб життя, зокрема споживчу поведінку [1]. Громадяни, які отримали освіту, сприяють прискоренню науково-технічного прогресу, здійснюючи відкриття в різних галузях науки і виробництва, удосконалюючи технології і примножуючи тим не лише свій прибуток, але й усього суспільства.

Освіта сприяє нагромадженню нових знань людини, стимулює процес продукування нових ідей та впровадження їх у практику. Ми вважаємо, що витрати на освіту, які здійснює наша держава на всіх рівнях, є необхідними витратами для наступних поколінь та проявляються у вигляді інвестиції у людський капітал.

У результаті аналізу основних шляхів зростання рівня життя та добробуту населення України можемо зробити висновок, що розвиток людського капіталу передбачає можливість реалізації індивідом знань, навичок, кваліфікації, запасу здоров'я, здібностей та мотивації до праці, при відповідній підтримці держави, що й призводить до зростання добробуту населення та створює умови для розвитку фінансового забезпечення підприємництва.

Література

1. Лондар С. Л. Рівень добробуту населення як складова розвитку людського потенціалу: можливості фінансового регулювання в Україні / С. Л. Лондар, Л. В. Козарезенко // Фінанси України. - 2013. - № 9. - С. 45-59.
2. Економіка України [Електронний ресурс]: Фінансовий портал: статистика станом на 01 жовтня 2016р. [офіційний веб-сайт Міністерства фінансів України]. – Режим доступу: <http://index.minfin.com.ua/index/gdp/>. – Назва з екрана. - Дата перегляду: 31.01.2017р.
3. Степанчук С. О. Сучасний стан розвитку людського потенціалу в національній економіці України / С. О. Степанчук // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. - 2015. - № 2. - С. 35-40.

Науковий керівник,
к.е.н., доц.

Гудзь Т.П.

Опубліковано в авторській редакції